

מבעד למסורה

ושעורים בהסתכלות

הואיל וכך — אספר לכם מעשה ביהודי אחד שבא אל הרב והפיג את צערו לפניו :

„רבי“ — הוא אמר — „מה אעשה לחתן ה„שלימוזל“ שלי, שהזמין לי הקב"ה? — „מה שיוך? — שואל הרב. — „הגע בעצמד“ — משיב היהודי — „מדי לילה בלילה הוא קם לפני כביכול בעצמו ויושב לערד תקון חצות, ובהשכמת הבקר הוא רץ לבית הכרדש להתפלל ותיקין במגין הרא- שון ואינו זו משם עד שהוא גומר את כל התפלות. אחר כך הוא לומד פרק מישניות ו„הק לישראל“ — וכל זה אליבא ריקנא, וכשהוא חוזר סוף-סוף לביתו סמוך לשעת הצהרים אינו טועם כלום עד שהוא נוטל ידיו ג' פעמים ומאריך ב„שאו ידיכם“, בקי- צור: לית דין בר נש!“ — „ומה בכך? — שואל הרב — „גם אני נוהג כך, ותלואי שירכו כמותו בישראל. — „משל כחרס הנשבר!“ — ענה היהודי — „אתה, רבי, הרי פרנסתך בכך, אבל הטפש שלי הריהו חושב את זה ברצינות ואליבא דאמת הוא עושך כך!“

כלפי מאי ספחתי לכם את כל זאת? — כלפי זה שה„מזרחי“ פסל, כידוע, את הרב מייאבלונה מלחיות כוהר שלישי במחלוקת, שפרצה בין הפועל-המזרחי ובין מ. פ. ה. (מו" עזת פועלי חיפה). לכאורה, הרי ה„מזרחי“ והרב מייאבלונה היינו הך: מה שם תורה אף כאן תורה, מה שם עבודה אף כאן עבודה, מה שם ציצית אף כאן ציצית, ומה טעם מצאו איפוא לפסול זה?

התירוץ הוא: כאן, כלומר אצל ה„מזרחי“, הרי הכל לשם פרנסה הוא, אבל הרבי מייאבלונה, אליבא דאמת הוא עושה כך ומתכוון לשם שמים... * כיון שהודתה הודתה... ובשאל מי באה לנו כל הצרה הזו? — הכל בשל האשה, כמו שהגדתי לכם מראשית אחרית עוד לפני המושב הא- חרון את הפסוק: „בקשו את האשה“ אפילו בק"ק צפת, שמתכנסה שם הסטרא-אחרא ר"ל ונשים צדקניות רצו בבהילות ובהיפה לשמע תורה מפי עדה שבאה בטענת שטר זכר-חצי ודוקא בע"ר ית ותברגומה הערבי של לטיפה — ממש ההיפך וממה ששמעו הזכרים מפי אחיה הרב המזרחי בלח"ק של ק"ק אונגין מבסר- ביה, כלומר בולדגון. אלא, שהפעם נתחלפו היוצרות ונמצא ימין דוחה (לא את האשה חלילה) את אסח"ג

ושמאל מקרבת גם את האשה וגם את הקץ, מהמות שהספרדים והאכרים זכר חוד גוש המרכז ויוצא-מרכז ואפילו הלורד מאיר יה „בוגר“ מת"א נתבהל, כנראה, מהסטרא-אדשמאל והשתדלו בכל כחם לעשות „נדחה“, כשכנינו בנבי-מוסא ודיה לצרה בשעתה... ומחמת שאנו עוסקים ב„שאלת- נשים“, אמסר לכם אנכי-אורחא „תתיבת תורה“, ששמע אחד מתלמידי יחסי- דים מפי הקדוש של הרבי מסקויר על דבר „זכייתיה של האשה“ וראויים הדברים לשמעם אפילו מעל במת „בית העם“ למען ידעו ה„אפיקורסים“ אתו סוד ההתנגדות של ה„קלפי הכשרה“ לנשים... * — „צא וחשוב“ — אמר ה„רבי“ — „אשה“ בגימטריא 306 ו„איש“ בג' 311, בעל כרחך אתה אומר שהאיש קודם לאשה, והרא הכתיב בפרוש: מציא אושה מצא טוב, אם הזמין לי הקב"ה רק „אשה“ שהיא פחותה מבעלה ומגהות-הדרגא אשרהו בעולם- הזה, לקיים מה שנאמר: והוא ימשל בך!

ואידך כתיב: ומוצא אני מר ממות את „האשה“, שהיא בגימטריא 311 ממש כמו „איש“, ואם „האשה“ רוצה להרמות לבעלה ולהיות כמותו בכל דבר וחובעת בפה ממש „שווי זכיות“, הרי זה „מר ממות“. ובא הפסוק השלישי והמדיע את הכל, שנאמר: „ואשה“ בכל אלה לא מצאתי ו„אשה“ הרי בגימטריא 312, משמע שהיא רוצה לעלות על האיש ולגהג בו שלא בדרכו, דהיינו: שהיא

תלך, למשל, לאספה בללית בבית-העם או בתיאטרון „ציון“ ותחבש סינור לבעלה שיעמד אצל הכירים ויניק את הבן עד שובה... ועליה אמר החכם ומכל אדם: „ואשה“ — אפילו בין אלף לא מצא אהת הנונה וראויה ויש להזהר ממנה... הנה כי כן, וראים אתם, רבותי, מכל האותות ומופתים האלה, כי שוא כל ההכמות ואספות המחאה כנגד מק- רא שכתוב וביחוד כנגד גימטריאות, ושוא אפילו „משאל העם“, שהמזרחי העולמי כיציע לעשות בענין האשה, כדי להציל את המצב... * ומבין שאנו עוסקים היום רק בדברי תורה ומטפלים בסדר נשים, מצאתי מדרש פליאה גם על ענין „משאל-העם“ ודוקא מפרשת „פרה אדומה“.

המדרש שואל: מפני מה כל הקרבנות זכרים וזו נשכה? א"ר איבו: משל לבן שפחה שסרה וכאה אמו לקנח, כך אמר הקב"ה — תבא הפרה (האדומה) ותכפר על מעשה העגל. אמר ר' עזמות: משל לרב מזרחי שס- רח באספת הנבחרים בשאלת האשה ובא „המזרחי העולמי“ לקנח את הבן כמשאל עם, אלא שאפילו ה„חתיים הלאומיים“ שלנו לא יוכלו לכפר את מעשה העגל המזרחי שבאספת הנבחרים... * ומה שיעשה הזמן לא יעשה גם השכל. חנה, למשל, היהודי ר' קי"ם,

שהיה „ויצמינסט“ יותר מויצמן בעצ- מו ורדף, כידוע, אחרי ה„מביל“ (מכו- נית בעברית) שלו ת"ק פרסאות על החר כדי שיעשה לו ראיון, שלא היה ולא נברא, וכלנו זוכרים עדיין את „הכמותיו“ באספת „בית העם“ כנגד „ההכמות“ של זנגביל באמריקה נגד ויצמן והסוכנות, ועכשו זכינו ב"ה לראותו מתחכך בין ה„ריביוניס" טים" מין „פוטוריסטים“ חדשים בציוניות... וכשעברתי בשבוע זה לפני ועד העיר נתגנכתי בחשאי מתחת לחלון כדי לשמע את הצעקות של ה„ריביוניר ניסטים“ הקיצוניים שלנו, והנה קם צעיר אחד, שהוא אותב עכו כנראה, וצעק בקול: „עלינו להרים את דגל המרד!“... נודעו ר' מ. ק. הוציא את פנקסו הקטן ושאל מאתו: „נגד מי המרד?“ — נגד ו' צ' מ' ו' ענה הצעיר קצת בבהלה.

וברוך משנה עתים: גם בבית- הכנסת של מאה שערים זכינו לשמע כשבת קדש זו מפי החזן המפירכם „אל מלא רחמים“ לנשמת הד"ר הרצל, בשעה שכל הקהל הקדוש הזה בכפתניו ובפאוניו, בנעריו ובקניו, לרבות הנשים שבעזרתה עמדו על רגליהם כדי חילו ורחימו עד גטירא (חוץ משני חברי אנד"י שלא נטלו רשות, כנראה, מר' משה קוימא) יענו ואמרו כלם: אמן! המי פלל ומי מלל כי דוקא במב- צרו זה של ר' חיים תתכנס הסימרא- אחרא ר' ל, וכמקום קדוש שהיה חס

מלחזכיר את שמו של אבי ה„ציונים“ טין" ימ"ש, תערך אזכרה בלא קטנת, כלפנים, ואין פוצה פה ומצפצף כבין השההדים. אכן, נשתנו הומנים ונתחלפו העתים... * * ועכשו, תביבי, נעסק קצת בש- אלה י' ש' נ' י' ת' היות ומזמן העדרו של בן-יהודה נתבטל ועדי-הלשון כמעט ורכו החדושים והמחדשים בלשוננו. הידעתם, רבותי, את פרושה של המלה „נייטיב“? — מסתמא לא! — וככן, אם תפתחו מלון אנגלי או צרפתי ותחפשו היטב ומצאתם פרוש כזה בערך: יליד הארץ, מנהות-דרגא, שהאנגלים בעלי התרבות הגבוהה בגן בריסטול מביטים עליו מגבה כפי למשל באפריקה ולבפלקסטיין (צ"י)... ואם תפנו למלון של מחלקת החנוך בארצנו תמצאו פרוש דומה לזה בשני נוסחאות: נייטיב—ארץ-ישראלית שנתחנך על בחבי היהדות והעברית, למד שבע הכמות ושבעים לשון, בקי בהל- כות הפרגוגיה ובחכמת הן, פיטן ומד שורר, שנסע לפריו ולברלין כדי להשי- תלם צמדע ובחכמה, אלא שמום טבעי יש בו, מעוות שלא יוכל לתקן, שהו- דתו ולחידתו לא יהו בקדושת אודיסא וגם קרה לו אסון להולד בצפת, בז"י או בירושלם והוא מתוצרת-הארץ. למשל: הד"ר ב. י. מצפת... וכדי שתוכלו לעמד היטב על פירושו של „נייטיב“ זה, אספר לכם מעשה שהיה, דברים כהותם שנמסרו

לוי ע"י מורים ומהכרי המרכז, שעדותם נאמנה מאד.

מורי ביה"ס לבנות בעיר העתיקה בירושלם, הטובים והעקריים שבהם, פנו אל ה"נ"יטיב הצפתי" מיר אחד והתפטרותה של המנהלת ובקשו ממנו שיציע לר"ר לוריא את מועברותו למשרת ההנהלה. הם מצרם תמכו בבחירה זו, אלא שלפי מנהגי המנוי אינם יכולים להיות המתחילים במצות.

הר"ר ב. י. לא החמיץ, כמובן, את השעה והלך ישר אל ל—א והציע לפניו את השרוך והדגיש לו כי מנוי זה יתקבל ברצון ובהסכמה גמורה אצל חבר מורי ביה"ס הנ"ל. ועל שאלתו מאת הר"ר ל—א באופן ברור: "היציע כבוד ענין זה לפני ועד ההנוד?" נענע ל—א בראשו מלמעלה למטה ג' פעמים ואמר: הן!

ולא הסתפק הר"ר ב. י. בזה, אלא שפנה במכתב לוועד ההנוד ומסרו ע"י מר מיוחס ובו הציע שוב את מועמדו. תו למשרה הנ"ל, שהיתה פנויה לגמרי, עד שאין למחלקת ההנוד כל טענה של "אין לוי".

בקצור, והמשרה היתה פנויה במשך שלשה חדשים ונמסרה לו"ס לאחד הבא מחו"ל. ורק אחד המעשה, בלומר אחד הסוכות קבל תלגום מל—א אם הוא מסכים לקבל הצי משורה בבית"מ"ד למורהות בת"א, ובאין ברירה קבל והוא נתק ממשפתו וחי חיי גע ועד משך שנה אחת עד היום הזה.

אך ורק מפני שלא ידע הר"ר ב. י. את פירושה הנכון של המלה "נ"יטיב"....

ולסוף רק מלים אחדות ושורות כעטות ברבר ה"פיש-פוש" של הר"ר ב"שפתנו".

ובכן, טיית והבחור-הועצער: אל תקרא Pis אלא Pus כמו שאומר הצרפתי Tant Pis!

ותיתי לו לקודש-אכריד-הוא, שהמציא בעלכו מין יצור אומלל שקורין לו "הבחור הועצער" כדי לכפר על כל המעשים והטעויות של סופרים וחכמים ובלתי חכמים.

והאמינו לי, רבותי, ששמחת תורה ממש היתה לי בשעת קראי את ה"הערה" ב"הארץ" ע"א טעות-הדפוס, ולו ידעתי כן לא הייתי בא הלילה להשד בכשרים ולחטיף דופי בתלמיד-חכם אמתי, והריני מקיים ברצון את הפסוק הצרפתי: "תן לציון את אשר לציון".

ואולם, שאלה אחת קשה רוצה אני בכ"ז לשאל: הנה זה שנתים ימים שיצא הספר הזה ולמה לא עמד המדובר על מועותו זו עד כה, לא "פיש-פוש" במעשיו ולא מצא לנחוץ לתקן טעות זו גם במהדורה השנייה של הספר, כדי להוציא דבר מתוקן ולא מסוכן מהתת ידו?

ועוד שאלה פורתא: מר ק—י, ימינו ועוזרו של הר"ר, הסביר לי כי לא היתה כאן כלל טעות-הדפוס, אלא

פשוט שהתרגום הצי ר פ ת י נעשה בח"ל ע"י אחר, ותמה אני רק, שלא זכיתי לראות על שער הספר את שמו של השותף בעל ה"מוגלה"?

ועכשיו עצם הענין: מילא, עז-מזל הוא, כידוע, "מחוסר תרבות" "קל המשקל" ושאר הקומפלימנטים שנתסרך בו הליקסיקון העשיר משוק-הדגים של "בר-מזל" בת"א, ומצוה לנקם בעזמות ימ"ש על מעשי הקוטרם שלו, שהוא מעלה סודות מן והחור כמו למשל: המבלב של בלפור, כביכול, שנתפרסם בהארץ באותיות גדולות וכיוצא בזה, ולא עוד אלא שהוא עומד כמה שנים על המשמר ומעורר את שוט-קולמוסו על ימין ועל שמאל בלי מדך ובלי משוא פנים, מילא — אמחתי—עזמות הוא, כידוע, "נפל"ה" שמפילים אותו על מציאות, "כדי לשנות בו", בקיצור בן-אבר וגם "זכרוני לצרות, ומה ידרש מידו?" הא? — אבל, בעל עתון הגון כ"הארץ", ג'נטל-מן מהטולצ'וק האודיסאי, איככה זה שכה הוא פתאם את הרכי הנמוס המאסקובי ובמקום הכהשה גרידא לשם האמת — כמו, לכושל, ברבר המכתב של בלפור — בלי הזכרת שם עזמות — כראוי לעתון הגון באמת ובלי מרכאות, הלך והזמין איזה נער מהמערכת כדי לכבר בולגולים גסים את הפרופיסור עזמות, שזכה ב"ה לקתידרא בא"י אפילו על צרפתית על בוריה", בהצעת ז'בוטינסקי ב"הארץ", בלי השתדלויות כשרות

ובלתי כשרות "על פרשת הרכים" בת"א וגם בלונדון ובלי התקפות בעתוני נגד ה"ירמולקה"...

ואולי, מי יודע? ואולי נפלה טעות תבחר-הועצער גם ב"הערה" הגסה שכאח בעתון ז"ת"א, ובמקום החותם ר' ב—י, צריך לקרא מי. ג. בלומר במקום "פיס" צ"ל כאן באמת מוגלה...

וכדי לסיים בכי-טוב, יש לי בשורה טובה ונעימה לכלל ישראל:

אנשי בית-הכרם הולכים ומתעשרים בזמן האחרון, לא הלילה משום שזכו בגורל הגדול אלא פשוט מפני הקמוצים הגדולים שהם עושים עכשיו לרגלי השביתה של האוטומובילים. הפח נשבר, השופרים נמלטה ואנשי בית-הכרם הולכים במחילה ברגליהם והיורים לרבות הנשים יושבים בביתם. ור' עזמות מקיים עלית רגל לא ג' פעמים בשנה אלא ג' פעמים לשעה... ועכשיו, צא והשוב, כמה כסף חושך יהודי מר' עזמות שהולך תריסר פעמים ביום ברגליו ואינו מוצא מביסו אפילו פרוטה אחת, ואם תמשך השביתה עוד שבועות אחדים, אהיה אי"ה לגביר עצום כרוטשילד, אלא שאני אהיה עשיר וממנו מהמת השעור שאני כותב בכל עש"ק. ולא עוד אלא, שבשעה שאנשי ביה"כ הולכים וצוב-רים פתקא לפתקא, פרוטה לפרוטה ע"י הליכתם ברגל, יושבים אנשי תל-פיות באוטומובילים החדשים שלהם ומבזבזים את מטונם על הבלי עולם,

כגון מכוניות מנוהצות וספסלים מרופדים במצעות נקיים ורכים, כאר"י-סטוקרטים וממש, ואינם יודעים כלל טעם פח לרגליהם ו"פונקטשורים", מבהינת נקבים נקבים וגלגלים הלולים תלולים, שבע ביום, במונו המאושרים בבית-הכרם. וגם אנשי "רחובות", שערי-חסר, רוממה ומשאה שערים ועוד הולכים בדרךם ר"ל ורצים ומברכים ומסים להם על אוטומובי-לים גדולים. מבקר עד ערב, ואינם דואגים להשוך פרוטה ליום מהר, כאנשי בית-הכרם והרואים את הנולד.

ולא רק עשר ונכסים ורכשו לנו בשבוע זה ע"י שביתה המסינית אלא גם בריות-גופא, מהומות שתנועת הרגלים והגוף ע"י הליכה רסה מהשי כונה אל העיר והזור הלילה — כך מסביר לנו מר ויטר הלונדוני שלנו — היא סגולה ברובה ומנופה לבריאות וביחוד ל"בדורים" הקטנים והגדולים המתגלגלים כאכסחיים בהוד המב-ניות שלנו על דרך בית-הכרם הרעועה והשבורה והראויה לראים ולמושל שלנו.

ולא עוד יאמר בעתונים ע"א "הפסי-הוז של תל-אביב" כי בית הכרם הוא שכונה דלה ועלובה, זכי נופלת היא לפני הכרתה וצרתה התלפיונית. וצריך להודות כי כל העשר והאשר הזה בא לבית-הכרם אך ורק הודות לזרי-זותו ולמרוצו של הועד השור-קד על תקנתה של השכונה וכפי הנראה, נזכה אי"ה לאוטומוביל אחד

בסוף השבוע הבא, כדי שיספיקו תושבי בית הכרם, כנראה, לקמץ ולקמץ על יד... לא להנם קוראים לבית-הכרם שכונת **מופס"ים**, בלומר: **בזורים**, **פקידים**, **סופרים**, וסתם בטלנ"ם...

וכמו תמיד כן גם הפעם, דוקא בנעילת השעור, הניעני המכתב הקטן הזה: לרבי ומורי ר' עזמת שליט"א. בירושלם עיה"ק תובב"א.

רבי היקר! כיון שהטמיר והנעלם גלוי וידוע לפניו, הריני בא לגלות לו סוד אחד שאינו מהוור לי כל צרכו.

ביום רביעי זה, כ"ג תמוז, נקראה אספת "שומרי השבת" בישיבת מאה שערים. באספה זו הושתתף גם הרב קוק וגם הרב זוננפלד, לקיים מה שנאמר: "וגר זאב עם כבש" או להיפך... כשהופיע הרב הזקן רצו לקראתו שליחי "צעירי אגודת ישראל" (אגב, רבם מגולחים ומחוסרי פאות ר"ל) וקראו לפניו: "פנו דרך!" וכשהגיע הרב הראשי שלנו רצו חברי אגד"י הגדולים וצעקו "סוקרדיקו!" כתרנגולים ממש. והטני בא בשאלה: ילמדנו ורבנו, מדוע נתחלפו כאן היוצרות?

תלמידו והנאמן צעיר ישראלי עזמות